

Rolnummer 4631
Arrest nr. 190/2009 van 26 november 2009

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, gesteld door de Politierechtbank te Mechelen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en P. Martens, en de rechters M. Melchior, R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en T. Merckx-Van Goey, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 28 januari 2009 in zake de onderlinge verzekeringsvereniging « Ethias » tegen de nv « Dexia Verzekeringen België », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 29 januari 2009, heeft de Politierechtbank te Mechelen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het de arbeidsongevallenverzekeraars van de in artikel 1 van die wet bedoelde rechtspersonen of instellingen, alsook van diegenen die in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen niet [toelaat] om op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbende een rechtsvordering te kunnen instellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de gebruiker van het motorvoertuig en tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (bedoeld in artikel 80 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen) en deze arbeidsongevallenverzekeraars niet vervangen worden in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 14*bis*, § 1, van voormelde wet [van 3 juli 1967] hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989, terwijl de arbeidsongevallenverzekeraar in de privésector krachtens artikel 48*ter* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 wel een rechtsvordering kan stellen tegen de verzekeringsonderneming die de aansprakelijkheid [dekt] van de eigenaar, bestuurder of van de houder van het motorvoertuig of tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds (bedoeld in artikel 80 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen) krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- « Ethias », onderlinge verzekeringsvereniging, met zetel te 4000 Luik, rue des Croisiers 24;
- de nv « Dexia Verzekeringen België », met zetel te 1000 Brussel, Livingstonelaan 6;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 20 oktober 2009 :

- zijn verschenen :
  - . Mr. K. Dusesoi, advocaat bij de balie te Brussel, voor « Ethias »;
  - . Mr. E. Van Broeck, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. S. Vereecken, advocaat bij de balie te Gent, voor de nv « Dexia Verzekeringen België »;
  - . Mr. P. De Maeyer *loco* Mr. E. Jacobowitz, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en J. Spreutels verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De Politierechtbank te Mechelen dient uitspraak te doen over een geschil tussen de onderlinge verzekeringsvereniging « Ethias » en de nv « Dexia Verzekeringen België », voorheen « DVV Verzekeringen », betreffende de gevolgen van een verkeersongeval waarbij een bestuurder van een personenwagen, verzekerd bij « DVV Verzekeringen », en een voetgangster waren betrokken. Vermits het voor de voetgangster ging om een ongeval op de weg naar en van het werk, heeft haar werkgever, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (hierna : VDAB), haar vergoed. In haar hoedanigheid van arbeidsongevallenverzekeraar van de VDAB heeft « Ethias » de gedane uitgaven, onder aftrek van de vrijstelling, terugbetaald. « Ethias » vordert nu bij de Politierechtbank de veroordeling van de nv « Dexia Verzekeringen België » tot het terugbetalen van de gedane uitgaven, meer de intresten en de kosten.

De Politierechtbank stelt vast dat de partijen in het geding de bestuurder van de personenwagen niet aansprakelijk achten, maar niet betwisten dat de voetgangster de automatische vergoeding van de zwakke weggebruiker geniet, zoals geregeld in artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen. De Politierechtbank stelt eveneens vast dat, aangezien de voetgangster was tewerkgesteld bij de VDAB, de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector toepasselijk is, en dat die wet, op het vlak van het verhaal tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van een motorrijtuig, een onderscheid maakt naargelang die verzekeraar wordt aangesproken op grond van de aansprakelijkheid van de bestuurder, dan wel op grond van artikel 29*bis* van de voormelde wet van 21 november 1989.

In het eerste geval kan hetzij de overheid zelf, hetzij de verzekeraar van de overheid het subrogatoir verhaal uitoefenen (artikel 14, § 3, van de wet van 3 juli 1967). Vermits een door de overheid afgesloten arbeidsongevallenverzekering een verzekering tot vergoeding van schade is, in de zin van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, wordt de verzekeraar immers op grond van artikel 41 van die wet, door de betaling aan de verzekerde, namelijk het overheidsbestuur, gesubrogeerd in diens verhaalsrechten tegen de aansprakelijke derde. De Politierechtbank stelt daarbij vast dat die verzekering niet als een « herverzekering » kan worden beschouwd, derwijze dat artikel 22 van de wet van 11 juni 1874 houdende de titels X en XI van Boek I van het Wetboek van Koophandel toepasselijk zou zijn. Het overheidsbestuur is immers geen verzekeringsonderneming.

In het tweede geval kan alleen het tewerkstellende overheidsbestuur zelf het subrogatoir verhaal uitoefenen (artikel 14*bis* van de wet van 3 juli 1967). De arbeidsongevallenverzekeraar, met wie dat bestuur op vrijwillige basis een verzekering heeft afgesloten om het risico van arbeidsongevallen te dekken, kan dat verhaal in beginsel niet uitoefenen. Er bestaat immers geen aansprakelijkheidsgrond om de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van een motorrijtuig aan te spreken. De vordering die uitgaat van « Ethias » kan dan ook niet op artikel 41 van de wet van 25 juni 1992 worden gegrond.

De Politierechtbank stelt ten slotte vast dat de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 wel erin voorziet dat de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer had kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 ten aanzien van de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van een motorrijtuig, en acht het aangewezen daarover een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. De Ministerraad is van oordeel dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord, omdat de erin vermelde categorieën van rechtsonderhorigen niet vergelijkbaar zijn.

A.1.2. Volgens de Ministerraad is de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever een « wettelijke verzekeraar », in die zin dat de werkgever verplicht is, op basis van artikel 49 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, een arbeidsongevallenverzekering te sluiten bij een verzekeraar. Dit is niet het geval voor de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever, vermits de wettelijke plicht tot vergoeding van het slachtoffer op de tewerkstellende overheid zelf rust (artikel 14*bis*, § 1, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector). De eventuele arbeidsongevallenverzekeraar komt enkel tegemoet op grond van een door de tewerkstellende overheid op vrijwillige basis afgesloten verzekeringscontract. Dit wordt bevestigd in de omzendbrief nr. 429 van 6 maart 1996 (« Diverse modaliteiten ter uitvoering van de wet van 3 juli 1967 betreffende de vergoeding voor arbeidsongevallen in de overheidssector : verjaring en herverzekering »). In die omzendbrief wordt immers uitdrukkelijk gesteld dat de maatschappij die de herverzekering ten laste neemt in haar relatie met de getroffen een derde blijft en dat zij geenszins in de plaats wordt gesteld in de verplichtingen en rechten van de werkgever, die eigen verzekeraar voor de ambtenaar blijft.

In de overheidssector is de met de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever vergelijkbare categorie, aldus niet de herverzekeraar, maar wel de tewerkstellende overheid. De arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever en de tewerkstellende overheid zijn immers de twee categorieën van personen op wie de wettelijke plicht tot vergoeding van het slachtoffer rust en die, als compensatie hiervoor, een wettelijk subrogatierecht genieten. De situatie van de herverzekeraar in de overheidssector is volledig verschillend. De Ministerraad verwijst daarbij naar de motivering van het arrest nr. 200/2005 van 21 december 2005 van het Hof en is van oordeel dat ook in de arresten nrs. 135/2007 en 65/2008 een soortgelijke motivering kan worden teruggevonden. De omstandigheid dat de arbeidsongevallenverzekeraars, zowel in de overheidssector als in de privésector, privaatrechtelijke verzekeringsmaatschappijen zijn, doet volgens de Ministerraad niet ter zake.

A.2. De Ministerraad wijst erop dat artikel 48*ter* van de wet van 10 april 1971, dat in een wettelijke subrogatie voorziet ten voordele van de arbeidsongevallenverzekeraar, werd ingevoegd bij artikel 8 van de wet van 29 april 1996 houdende sociale bepalingen, en dat uit de parlementaire voorbereiding van die laatste wet blijkt dat de desbetreffende bepaling tot doel had te voorzien in de wettelijke indeplaatsstelling van de wettelijke verzekeraar. De wettelijke verplichting die rust op de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever gaat aldus gepaard met een wettelijke subrogatie. Ten aanzien van de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever bestaat die wettelijke verplichting niet. De wetgever heeft voor de overheidssector enkel in een wettelijke subrogatie voorzien voor diegene op wie de wettelijke verplichting tot vergoeding rust, namelijk de tewerkstellende overheid. Aldus wordt voorzien in een wettelijke subrogatie ten voordele van diegene op wie de wettelijke plicht tot vergoeding van het slachtoffer rust. Bij een wettelijke plicht tot vergoeding hoort een wettelijke subrogatie en bij een contractuele plicht tot vergoeding hoort een contractuele subrogatie.

A.3. Vermits de rechten en de plichten van de herverzekeraar in de overheidssector niet uit de in het geding zijnde wet voortvloeien, maar wel uit het vrijwillig aangegane contract, kan er, volgens de Ministerraad, bezwaarlijk sprake zijn van onevenredige gevolgen die uit de betrokken wet zouden voortvloeien. De herverzekeraar van een overheidsbestuur heeft, net zoals de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever, overigens steeds de mogelijkheid om verhaal uit te oefenen ten aanzien van de voor het arbeidsongeval aansprakelijke derde, op grond van artikel 41 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst. Bovendien kan de herverzekeraar van een overheidsbestuur, voor het geval waarin de automatische vergoedingsregeling van de zwakke weggebruiker van toepassing is (artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen), voorzien in een conventionele subrogatie in de rechten van dat bestuur ten aanzien van de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorrijtuig. Uit de verwijzingsbeslissing kan overigens worden afgeleid dat « Ethias » te dezen wel degelijk had voorzien in zulk een conventionele subrogatie, maar bij de toepassing ervan heeft nagelaten een subrogerende kwitantie uit te schrijven voor iedere betaling die zij heeft gedaan.

A.4.1. De nv « Dexia Verzekeringen België » is, net zoals de Ministerraad, van oordeel dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord omdat de erin vermelde categorieën van rechtsonderhorigen niet vergelijkbaar zijn.

A.4.2. De nv « Dexia Verzekeringen België » zet uiteen dat, in de privésector, de werknemer die het slachtoffer is van een arbeidsongeval een rechtstreekse vordering heeft tegen de arbeidsongevallenverzekeraar van zijn werkgever. De arbeidsongevallenverzekeraar is dus de rechtstreekse schuldenaar van de verzekerde werknemer. Er bestaat tussen beiden dus een rechtstreekse rechtsverhouding, waarbij de verzekerde werknemer aan de verzekeraar een wettelijke subrogatie verleent om de aansprakelijke derde of diens verzekeraar aan te spreken.

In de overheidssector is de overheid, op grond van artikel 14*bis*, § 1, van de wet van 3 juli 1967, de schuldenaar van het slachtoffer van een arbeidsongeval. Daarom geniet de overheid een wettelijke subrogatie, ook wanneer artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 van toepassing is. Artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 geldt enkel voor de overheden, en dus niet voor de verzekeraars van de overheden. Een overheid kan zich vrijwillig herverzekeren, maar dit heeft niet tot gevolg dat een wettelijke subrogatie wordt toegekend aan de verzekeraar, aangezien die verzekering niet beantwoordt aan de principes van de arbeidsongevallenverzekering.

A.4.3. Vermits in beide regelingen rekening wordt gehouden met de vraag met welke rechtspersoon de werknemer een rechtstreekse rechtsverhouding heeft, is de in het geding zijnde bepaling, volgens de nv « Dexia Verzekeringen België », bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Er is geen sprake van discriminatie, omdat de wet van 3 juli 1967, net zoals de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, voorziet in een wettelijke subrogatie voor de rechtstreekse schuldenaar van de werknemer. In het arrest nr. 200/2005 heeft het Hof overigens reeds geoordeeld dat de arbeidsongevallenverzekeraar die door de overheid is aangezocht om het risico van de arbeidsongevallen te dekken, enerzijds, en de overheid die zelf instaat voor de regeling van de arbeidsongevallen, anderzijds, geen vergelijkbare categorieën zijn. De overheid is bovendien niet verplicht om zich te verzekeren, en bijgevolg ook niet om zich te verzekeren voor het volledige bedrag dat zij moet uitkeren bij een arbeidsongeval. Bovendien sluit de wet van 3 juli 1967 niet uit dat de verzekeraar een subrogatie bedingt. Ten slotte dient rekening ermee te worden gehouden dat er in de privésector evenmin een dergelijke subrogatie bestaat.

A.5. De onderlinge verzekeringsvereniging « Ethias » is van oordeel dat de in het geding zijnde bepaling niet bestaanbaar is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, doordat de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever, zonder objectieve en redelijke verantwoording, anders wordt behandeld dan de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever.

« Ethias » is het daarbij niet eens met de stelling van de nv « Dexia Verzekeringen België » dat de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever niet wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 had kunnen uitoefenen. Uit artikel 48*ter* van de wet van 10 april 1971 blijkt duidelijk dat die arbeidsongevallenverzekeraar wel degelijk wordt gesubrogeerd in die rechten.

A.6.1. Volgens « Ethias » zijn beide verzekeraars vergelijkbare categorieën, vermits beiden optreden naar aanleiding van schade opgelopen door een werknemer bij een arbeidsongeval en vermits de vergoedingen waarop de werknemers in de privésector en in de overheidssector aanspraak kunnen maken nagenoeg identiek zijn. Beiden zijn privaatrechtelijke verzekeraars, met wie de werkgever een verzekeringscontract voor arbeidsongevallen sluit en premies betaalt. Dat een werkgever in de privésector verplicht is zich te verzekeren voor de arbeidsongevallen van zijn werknemers en de overheid over de mogelijkheid beschikt om dat te doen, is niet van die aard dat dient te worden besloten dat de desbetreffende categorieën van verzekeraars niet vergelijkbaar zijn.

A.6.2. « Ethias » is van oordeel dat er geen redelijke verantwoording bestaat voor het feit dat een arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever steeds een fout dient te bewijzen bij de bestuurder van het betrokken voertuig, teneinde zijn uitgaven te kunnen verhalen op de verzekeraar van die laatste, terwijl de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever over de mogelijkheid beschikt om zonder bewijs van een fout, meer bepaald wanneer artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 van toepassing is, zijn uitgaven te verhalen op de verzekeraar van de bestuurder. Het is, volgens « Ethias », in dit verband tekenend dat sommige auteurs - weliswaar ten onrechte - ervan uitgaan dat de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever zich via artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 kan baseren op artikel 29*bis* van de wet van

21 november 1989 om zijn uitgaven te verhalen. Ook het Hof van Cassatie zou - ten onrechte - het bestaan van een subrogatie ten voordele van de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever op grond van artikel 14, § 3, van de wet van 3 juli 1967 hebben erkend, meer bepaald in een arrest van 24 april 2002. Andere auteurs gaan ervan uit dat de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever geen subrogatie geniet, maar oordelen niettemin dat een gelijkshakeling met de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever aangewezen is, vermits het verhaal door derdebetalers niet langer is gebaseerd op de wens om de schuldlige te doen betalen, maar op de gedachte dat de schade toegerekend moet worden aan de collectiviteit die het verhoogde risico creëert, namelijk de collectiviteit van de gebruikers van motorrijtuigen.

A.6.3. De in artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 vervatte regeling heeft, volgens « Ethias », naast de zorg om verkeersslachtoffers te beschermen, ook tot doel de uitgaven in de sociale zekerheid terug te dringen, meer bepaald door de uitgaven van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (hierna : RIZIV) af te wentelen op de veroorzakers van de schade, namelijk de autobestuurders en hun verzekeraars. Vóór de invoering van de in dat artikel 29*bis* vervatte regeling nam het RIZIV alle uitgaven ten laste wanneer een voetganger of een fietser aansprakelijk was voor een verkeersongeval, zonder enige hoop dat de voorgesloten bedragen teruggevorderd konden worden. Voetgangers en fietsers waren over het algemeen immers niet gedekt door een verzekering. Door te voorzien in een objectieve aansprakelijkheid voor de weggebruiker die een voertuig in het verkeer brengt, wordt dat probleem verholpen. Na de invoering van die objectieve aansprakelijkheid, werd artikel 48*ter* in de wet van 10 april 1971 ingevoegd, met als doel, enerzijds, de samenloop te regelen van de schadeloosstelling die verschuldigd is krachtens die wet met de vergoeding op basis van artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989, en anderzijds, in navolging van de wettelijke indeplaatsstelling van de ziekenfondsen, te voorzien in een wettelijke indeplaatsstelling van de arbeidsongevallenverzekeraar in de rechten van het slachtoffer van een verkeersongeval dat door die verzekeraar werd vergoed. Uit de parlementaire voorbereiding van artikel 70 van de wet van 20 december 1995 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, waarmee artikel 14*bis* in de wet van 3 juli 1967 werd ingevoegd, kan worden afgeleid dat de wetgever de bedoeling heeft gehad om ook voor de arbeidsongevallenverzekeraars in de overheidssector een wettelijke subrogatie in te voeren en de kosten af te wentelen op de motorrijtuigenverzekeraars. Die bedoeling is evenwel niet in de wet terug te vinden.

A.6.4. « Ethias » is van oordeel dat het door de Ministerraad aangehaalde doel, namelijk voorzien in een wettelijke subrogatie ten voordele van diegene op wie de wettelijke verplichting tot vergoeding van het slachtoffer rust, niet het doel is dat de wetgever in de eerste plaats heeft nagestreefd bij het invoeren van de wettelijke subrogatie op grond van artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989. De wetgever had voornamelijk tot doel de kosten veroorzaakt door een verkeersongeval af te wentelen op de motorrijtuigenverzekeraars. Bovendien is er in artikel 7, § 4, van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, wel een wettelijke subrogatie, die ook geldt wanneer artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 van toepassing is, toegekend aan de uitbetalingsdienst of uitbetalingsinstelling van voorschotten op inkomensvervangende tegemoetkomingen, integratietegemoetkomingen en tegemoetkomingen voor hulp aan bejaarden. Nochtans betreft het niet-verplichte tegemoetkomingen aan personen met een handicap. Die tegemoetkomingen moeten immers worden aangevraagd en er moet aan bepaalde voorwaarden zijn voldaan om in aanmerking te komen.

A.7. De Ministerraad antwoordt dat, hoewel er inderdaad een tegenstrijdigheid bestaat tussen de parlementaire voorbereiding en de tekst van de wet, de tekst van de wet primeert op wat tijdens de parlementaire voorbereiding werd gezegd. Bovendien blijkt het gebruik van het woord « arbeidsongevallenverzekeraar » in de parlementaire voorbereiding slechts het gevolg van een terminologische onnauwkeurigheid, die voortvloeit uit het feit dat, in de gewone omgangstaal, de overheid-werkgever doorgaans wordt beschreven als « zijn eigen verzekeraar ». Juridisch-technisch is dit evenwel niet correct aangezien de wettelijke plicht tot vergoeding van het slachtoffer die op de tewerkstellende overheid rust, van die laatste geen verzekeraar maakt. In de tekst van artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 wordt met betrekking tot het toepassingsveld ervan duidelijk verwezen naar de in artikel 1 bedoelde rechtspersonen en instellingen, alsook degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen. Het kan niet worden betwist dat de wetgever niet de bedoeling heeft gehad de private contractuele verzekeraar van de overheid op te nemen in het voormelde toepassingsveld.

- B -

B.1.1. Artikel 14*bis* van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector, laatst gewijzigd bij artikel 4 van de wet van 19 januari 2001 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de regeling inzake automatische vergoeding van de schade, geleden door zwakke weggebruikers en passagiers van motorrijtuigen, bepaalt :

« § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, blijven de in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen alsook degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen verplicht de uit deze wet voortvloeiende vergoedingen en renten uit te betalen.

§ 2. De overeenkomstig artikel 29*bis* van de voormelde wet van 21 november 1989 toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen.

§ 3. De in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen alsook degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorvoertuig of tegen het Gemeenschappelijk Waarborgfonds bedoeld in artikel 80 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, tot beloop van de krachtens § 1 gedane uitkeringen en de ermee overeenstemmende kapitalen.

Ze kunnen die vordering instellen op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden en worden vervangen in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig § 1 hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de voormelde wet van 21 november 1989 ».

B.1.2. Artikel 29*bis*, § 1, eerste lid, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, zoals vervangen bij artikel 2, A), van de wet van 19 januari 2001, bepaalt :

« Bij een verkeersongeval waarbij een of meer motorrijtuigen betrokken zijn, op de plaatsen bedoeld in artikel 2, § 1, wordt, met uitzondering van de stoffelijke schade en de schade geleden door de bestuurder van elk van de betrokken motorrijtuigen, alle schade geleden door de slachtoffers en hun rechthebbenden en voortvloeiend uit lichamelijke letsels of het overlijden, met inbegrip van de kledischade, hoofdelijk vergoed door de verzekeraars die de aansprakelijkheid van de eigenaar, de bestuurder of de houder van de motorrijtuigen

overeenkomstig deze wet dekken. Deze bepaling is ook van toepassing indien de schade opzettelijk werd veroorzaakt door de bestuurder ».

B.1.3. Artikel 48*bis* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, zoals gewijzigd bij artikel 35 van de wet van 10 augustus 2001 houdende de aanpassing van de arbeidsongevallenverzekering aan de Europese richtlijnen betreffende de directe verzekering met uitzondering van de levensverzekering, bepaalt :

« § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, is de verzekeringsonderneming verplicht de vergoedingen die voortvloeien uit deze wet te betalen binnen de in de artikelen 41 en 42 gestelde termijnen.

§ 2. De overeenkomstig artikel 29*bis* van de voornoemde wet van 21 november 1989 toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen ».

Artikel 48*ter* van de wet van 10 april 1971, laatst gewijzigd bij artikel 35 van de voormelde wet van 10 augustus 2001, bepaalt :

« De verzekeringsonderneming en het Fonds voor arbeidsongevallen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de verzekeringsonderneming die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of van de houder van het motorvoertuig of tegen het Gemeenschappelijk Waarborgfonds bedoeld in artikel 80 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen tot beloop van de krachtens artikel 48*bis*, § 1, gedane uitkeringen, de ermee overeenstemmende kapitalen, alsmede de bedragen en kapitalen bedoeld in de artikelen 51*bis*, 51*ter* en 59*quinquies*.

Ze kunnen die vordering instellen op dezelfde wijze als de getroffene of zijn rechthebbenden en worden gesubrogeerd in de rechten die de getroffene of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 48*bis*, § 1, hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen ».

B.2. Het Hof wordt gevraagd of artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever niet wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 14*bis*, § 1, van de voormelde wet hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989 en die arbeidsongevallenverzekeraar in dat kader niet wordt toegelaten om op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden een

rechtsvordering in te stellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de gebruiker van het motorrijtuig of tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, tot beloop van de gedane uitkeringen en de ermee overeenstemmende kapitalen, terwijl de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever, volgens artikel 48*ter* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, wel wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 48*bis*, § 1, van die laatste wet hadden kunnen uitoefenen krachtens het voormelde artikel 29*bis*, § 1, eerste lid, van de wet van 21 november 1989 en die arbeidsongevallenverzekeraar in dat kader wel een rechtsvordering kan instellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de gebruiker van het motorrijtuig of tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds.

B.3.1. Uit artikel 48*ter* van de wet van 10 april 1971 volgt dat de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden, bij niet-vergoeding overeenkomstig de arbeidsongevallenregeling, hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989, en dat hij de door hem gedane uitkeringen en de ermee overeenstemmende kapitalen kan verhalen op de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de gebruiker van het desbetreffende motorrijtuig.

B.3.2. Volgens de in het geding zijnde bepaling worden enkel « de in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen alsook degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen » gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden, bij niet-vergoeding overeenkomstig de arbeidsongevallenregeling, hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis* van de wet van 21 november 1989. De « in artikel 1 bedoelde rechtspersonen of instellingen alsook degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen » betreffen de tewerkstellende overheidsbesturen die onder de toepassing vallen van de wet van 3 juli 1967. Vermits de in het geding zijnde bepaling geen melding maakt van de arbeidsongevallenverzekeraar van de overheid, komt de desbetreffende subrogatoire vordering niet toe aan die verzekeraar. Aldus roept die bepaling een verschil in behandeling in het leven tussen arbeidsongevallenverzekeraars, naargelang zij een privéwerkgever dan wel een publieke werkgever verzekeren.

B.4.1. De regeling van de arbeidsongevallen in de overheidssector heeft eigen kenmerken. Zo heeft het slachtoffer van een arbeidsongeval in het stelsel van de wet van 3 juli 1967 als schuldenaar de overheid die hem tewerkstelde op het ogenblik van het ongeval. Die overheid kan zich verzekeren om dat risico te dekken, maar zelfs in dat geval heeft het slachtoffer geen rechtstreekse vordering op de arbeidsongevallenverzekeraar van de overheid waarvan hij afhangt.

Dat de overheid de schuldenaar van de arbeidsongevallenvergoedingen is, blijkt niet alleen uit artikel 14*bis*, § 1, maar ook uit artikel 16 van de wet van 3 juli 1967, dat, sinds de vervanging ervan bij artikel 17 van de wet van 17 mei 2007 tot wijziging van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector en van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, bepaalt :

« De renten, bijslagen en vergoedingen toegekend aan de personeelsleden van de besturen, diensten of instellingen vermeld in artikel 1, 1°, 3° tot 7° en 10°, alsook aan de in artikel 1*bis*, 1° en 2°, bedoelde personen vallen ten laste van de Schatkist. Dit geldt eveneens voor de procedurekosten, behalve wanneer het gaat om een tergende en roekeloze eis.

De rechtspersonen vermeld in artikel 1, 2°, 8° en 9°, de korpsen van de lokale politie vermeld in artikel 1, 11°, alsook de instellingen vermeld in artikel 1*bis*, 3°, dragen de last van de renten, bijslagen en vergoedingen, toegekend aan hun personeelsleden met toepassing van deze wet. Dit geldt eveneens voor de procedurekosten, behalve wanneer het gaat om een tergende en roekeloze eis. De Koning legt daartoe, indien nodig, de verplichting op een verzekering aan te gaan. In dat geval kunnen zowel het slachtoffer als de herverzekeraar geen rechtsvordering tegen elkaar instellen ».

In tegenstelling tot de overheid is de arbeidsongevallenverzekeraar niet de schuldenaar van het slachtoffer van een arbeidsongeval in de overheidssector. Tussen het slachtoffer en de arbeidsongevallenverzekeraar bestaat geen rechtstreekse rechtsverhouding, terwijl zulks wel het geval is tussen het slachtoffer en de overheid die hem tewerkstelt.

B.4.2. In de voor de privésector geldende arbeidsongevallenregeling, vervat in de wet van 10 april 1971, is de werkgever verplicht een arbeidsongevallenverzekering aan te gaan bij een verzekeringsonderneming die aan bepaalde voorwaarden voldoet (artikel 49) en heeft het slachtoffer van een arbeidsongeval in beginsel die verzekeringsonderneming als schuldenaar (artikelen 46, § 2, en 73). In tegenstelling tot het in de overheidssector tewerkgesteld

personeelslid, heeft het in de privésector tewerkgesteld personeelslid bijgevolg een rechtstreekse vordering op de arbeidsongevallenverzekeraar van zijn werkgever.

B.5. Een door de overheid gesloten arbeidsongevallenverzekering is een verzekering tot vergoeding van schade, in de zin van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst. Op grond van artikel 41 van die wet, wordt de verzekeraar door de betaling aan de verzekerde, te dezen het overheidsbestuur, gesubrogeerd in diens verhaalsrechten tegen de aansprakelijke derde, maar niet in diens verhaalsrechten tegen degene die gehouden is op grond van artikel *29bis* van de wet van 21 november 1989.

Vermits het overheidsbestuur, op grond van artikel 14, § 3, van de wet van 3 juli 1967, wordt gesubrogeerd in de rechten van het slachtoffer ten aanzien van de verantwoordelijke voor het ongeval, wordt de arbeidsongevallenverzekeraar van het overheidsbestuur, ofschoon er tussen hem en het slachtoffer geen rechtstreekse rechtsverhouding bestaat, gesubrogeerd in de rechten van het slachtoffer of diens rechthebbenden ten aanzien van de derde die aansprakelijk is voor het ongeval.

B.6. Daaruit volgt dat het verschil in rechtspositie van beide categorieën van arbeidsongevallenverzekeraars het in het geding zijnde verschil in behandeling niet kan verantwoorden. Er mee rekening houdend dat de in artikel *29bis* van de wet van 21 november 1989 vervatte regeling is gebaseerd op de gedachte dat de erin bedoelde schade van zwakke weggebruikers moet worden toegerekend aan de collectiviteit van diegenen die, door het in het verkeer brengen van een motorrijtuig, bijdragen tot het verhoogde verkeersrisico, is het niet redelijk verantwoord dat de arbeidsongevallenverzekeraar van een publieke werkgever, in tegenstelling tot de arbeidsongevallenverzekeraar van een privéwerkgever, niet automatisch wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel *29bis* van de wet van 21 november 1989.

B.7. In zoverre de in het geding zijnde bepaling niet erin voorziet dat de arbeidsongevallenverzekeraar van de in artikel 1 van de wet van 3 juli 1967 bedoelde rechtspersonen of instellingen, alsook van degenen die de in artikel *1bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen, wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel *14bis*, § 1, van de wet van 3 juli 1967 hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel *29bis* van de wet van 21 november

1989 en evenmin dat die arbeidsongevallenverzekeraar wordt toegelaten om op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden een rechtsvordering in te stellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorrijtuig of tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, tot beloop van de gedane uitkeringen en de ermee overeenstemmende kapitalen, is zij niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.8. Nu die leemte zich bevindt in de aan het Hof voorgelegde tekst, komt het de verwijzende rechter toe een einde te maken aan de door het Hof vastgestelde ongrondwettigheid, vermits die vaststelling is uitgedrukt in voldoende precieze en volledige bewoordingen om toe te laten dat de in het geding zijnde bepaling wordt toegepast met inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.9. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 14*bis*, § 3, van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat de arbeidsongevallenverzekeraar van de in artikel 1 van die wet bedoelde rechtspersonen of instellingen, alsook van degenen die de in artikel 1*bis* bedoelde personeelscategorieën tewerkstellen, niet wordt gesubrogeerd in de rechten die het slachtoffer of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 14*bis*, § 1, van die wet hadden kunnen uitoefenen krachtens artikel 29*bis*, § 1, eerste lid, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen en die arbeidsongevallenverzekeraar niet wordt toegelaten om op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden een rechtsvordering in te stellen tegen de verzekeraar die de aansprakelijkheid dekt van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorrijtuig of tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, tot beloop van de gedane uitkeringen en de ermee overeenstemmende kapitalen.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 26 november 2009.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt